

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliae
aliquot piaë, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

Haimo <Altissiodorensis>

Haimo <Halberstadensis>

Coloniae, 1551

VD16 H 222

Exiens Iesus de finibus Tyri, uenit Mar. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39335

ficat homines, abundat in gloria æterna. Euange-
 lium ergo ministerium iustitiæ est, quia per illud
 ministratur nobis iustitia, salus & uita æterna tem-
 pore baptismatis, sicut dominus dicit apostolis:
 Ite, docete omnes gentes, id est, ministrare illis euan-
 gelium. Qui crediderit & baptizatus fuerit, salu-
 erit salute æterna, quia mundabitur ab omnibus
 peccatis, & efficietur iustus. Gloria deniq; euan-
 gelij, quæ datur ministratoribus suis & obseruato-
 ribus, maior est gloria legis quæ splenduit in facie
 Moyfi: quia illa fuit tēporalis, & ut cunq; ferri po-
 tuit & uideri ab alijs. Ista autē æterna erit, nec po-
 tuit ferri ab apostolis, quando a dño ostensa est in
 monte, quia statim lapsi sunt in terrā uelut mor-
 tui. Quapropter laborandū est nobis omnibus,
 ut obseruatores simus euangelij, quatenus ad illā
 gloriam digni simus pertingere quam promittit.

Mat. 28.

Mar. 18.

**DOMINICA XIII. POST PEN-
 tecosten. Marci. VII.**

In illo tēpore Exiēs
 Iesus de finibus Tyri,
 uenit per Sidonem ad
 mare Galilææ. Et rel.

SVpra retulit euange-
 lica lectio, q̄liter do-
 minus fines Tyri & Si-
 donis appropinquās, fi-
 liam mulieris Cananiti-
 dis a dæmōnio liberauit.
 Nunc autem & aliud mi-
 raculū descripturus, non

frustra ipsa loca, per quæ ambulauit, commemo-

FF iij

randa putauit, dicens: [Et iterum exiens Iesus de finibus Tyri, uenit per Sidonem ad mare Galilææ, inter medios fines Decapoleos.] Tyrus & Sidon ciuitates fuere gentilium, quæ quondam filijs Isra-
el in sortem datæ sunt, sed ab eis minime possessæ. In corde enim maris sitæ, non facile ab hostibus capiuntur. In hac Tyro fuit rex Hiram potentissi-

5 Re. 5.

Ieze. 27.

& 28.

mus, qui Salomonem in constructiōe domus do-
mini plurimum iuuit. Contra quā Iezechiel pro-
pheta multa locutus est, dicens eam in corde ma-

ris sitam, diuitijs locupletem, sed nec a uitijs uacu-

am. Nabuchodonosor quoq; regem Babylonix,
ad eius destructionem festinantē describit. Deca-

polis autem regio est trans Iordanem, decem ur-

beshabens, ut ipso nomine comprobatur. Nam

δέκα græce, latine decem: πόλις uero, in hoc loco

ciuitas dicitur, ex quibus (ut diximus) nomen re-

gionis decapolis est compositum. Sicut ergo Ty-

rus & Sidon ciuitas gentilium, gentilem signifi-

cant populum, sic Decapolis Iudaorum, qui ad su-

am eruditionem decalogū legis acceperat. Quod

autem ait, [Venit per Sidonem ad mare Galilææ,
inter medios fines Decapoleos] non ipsos fines

eum intrasse, sed iuxta transisse significat. Quod

etiam a mysterij significatione non uacat. Quasi

enim fines Decapolis spiritaliter appropinqua-

uit, quando carnem ex Iudæis assumpsit, sicut dicit

Apostolus. Quorum patres, ex quibus Christus se-

cundum carnem, qui est deus benedictus in secu-

la seculorum. Non autem ipsos fines ingressus est,

quia ab eis nec cognitus, nec receptus est, sicut ipse

eis improperans, dixit: Ego ueni in nomine pa-

tris mei, & non recepistis me: si alius in nomine

Ro. 9.

Ioh. 5.

suo uenerit, ipsum suscipietis. Vnd per Iohānem dicitur: In propria uenit, & sui eū non receperūt. Ioh. 1.
 Vel certe fines Decapolis appropinquauit, quando consortium humanæ naturæ accepit. Nō autē ipsos intrauit, q̄a communionē culpæ non habuit.

Et adducunt ei surdum & mutum.

Surdus iste & mutus, allegorice genus significat humanum, quod constat tam ex Iudæis, quam ex gentibus. Non est enim distinctio (ut Apostolus ait) Iudæi & Græci. Omnes enim peccauerūt, Ro. 3.
 & egent gloria dei. Tunc autem genus humanum obsurdit, quando in primo parēte uerbis serpentis auditum aperuit. Post surditatem tunc loquendi officium perdidit, quando a laude dei cessauit. Ecc. 15.
 Non est enim speciosa laus (ut ait scriptura) in ore peccatoris. Hi autē, qui surdū & mutum dño ad curandum adducunt, patriarchas & prophetas significant, qui spiritaliter dño ægrotum ad sanandum derulerunt. Quia ad eius liberationem, non solum domini incarnationem prædixerunt, sed etiam totis uiribus eam optauerunt. Vñ & subditur:

Et deprecabantur eum, ut imponat illi manum. ¶ Manus domini in scripturis, aliquando potētiā diuinitatis significat, aliquando incarnationem humanitatis. Potentiā significat diuinitatis, sicut scriptum est: In manus tuas dñe Psal. 30.
 commendo spiritum meum. Incarnationis humanitatem, sicut alibi legitur: Emitte manum tuā de Luc. 23. 9
 alto. Ergo in hoc loco non incongrue manus dñi, incarnationis mysterium significat. Deprecantur autem eum, ut ei manum imponat, quia per hoc quod nostram mortalitatem accepit, genus hu-

manum ab infirmitate animi liberavit.

Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius. Quid est quod dominus sanaturus surdum & mutum, seorsum apprehendit? Nunquid non coram hominibus eum sanare poterat, qui cuncta creavit ex nihilo? Poterat utique. Sed prius ipsum a turba separat, & postea sanat, ut intelligat genus humanum se aliter sanitatem animæ non posse recipere, nisi prius pristinos errores relinquens, a turba immundorum spirituum, & tumultu uitiorum sese redderet alienum. Digitus autem dei in scripturis spiritum sanctum significat, sicut dominus alibi ait: Porro si in digito deiecio demonia. Quod alius euangelista manifestius declarat, dicens: Siego in spiritu dei eiecio demone. Iste est digitus, quem magi in Aegypto constabantur, dicentes: Porro digitus dei est iste. Hoc digito tabulae testamenti scripte sunt. Et pulchre per digitum dei spiritus sanctus figuratur, quia sicut digitis aliquid constringimus, ut operemur, ita pater & filius omnia per spiritum sanctum operantur, Psalmista testante, qui ait: Verbo domini caeli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis uirtus eorum. Huius digiti mirabilem operationem aspexerat quod dicebat: Quomodo uidebo celos tuos opa digitorum tuorum. Siue certe per digitum dei, recte spiritus sanctus designatur, quia sicut in nullis alijs membris tantam partitionem habemus, quantam in digitis, & tamen una est manus, sic eiusdem spiritus sancti dona cum sint in singulis diuisa, in eodem tamen spiritu sunt indiuisibilia. Vnde Paulus, enumeratis eiusdem spiritus sancti donis, adiunxit, dicens: Haec omnia operatur unus atque idem spiritus, diuidens sibi

Luc. 11.

Mat. 12.

Exo. 8.

Psal. 32.

Psal. 8.

Cor. 8.

gulis, put uult. Mittit ergo digitos in auriculas, ut surdo auditū restituat: quia ut aures cordis uerbum dei audire & spiritaliter intelligere possint, per spiritus sancti gratiam aperiuntur.

Expuensq; tetigit linguam eius.

Sputum ex capite descendit. Ergo per caput diuinitas, per sputum humanitas designatur, Apostolo dicente: Caput Christi, deus est. Sputo igitur linguam tetigit ut loquelam reciperet, quādo altitudinem suae diuinitatis usq; ad nostram inclinauit humanitatem. Quod alibi manifestius demonstrauit, quando oculos caeci nati aperuit. Lutum siquidem ex sputo fecit, & liniuit oculos eius

1. Cor. 11

Ioh 9.

Et suspiciens in caelum, ingemuit, & ait illi: Epheta, quod est, adaperire.

Sanaturus dominus aegrotum, in caelum suspexit, ut ostenderet omnia bona & sancta a deo esse petenda. Inde enim surdis auditus, inde mutis redditur loquela: quia sicut Iacobus apostolus ait: Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est, descendens a patre luminum. Et sicut in euangelio dicitur: Non potest homo a se facere quicquā, nisi ei datū fuerit de super. [Ingemuit,] Nunquid indigeret aliquid postulare a patre cum gemitu, q cuncta postulata dat cum patre? Non. Sed ut exemplum nobis ostenderet gemendi, quoties uel pro nostris, uel p alienis peccatis intercedimus. Quod autem ait, [Epheta,] euangeliste exposuit, cum adiunxit: [quod est, adaperire,] Conuerudo est enim euangelistarum, ut aliquando ipsa uerba uel nomina hebraica cū ipsa sua expositione ponāt, sicut in euangelio Iohānis dicitur:

Iacob. 1.

Ioh. 9.

& 19.

Joh. 9.

Mar. 10.

Vade ad nataroriam Siloæ, q̄d interpretatur missus. Et in euangelio Marci, Bartimæus Timæi filius scribitur. Et Judas Zelotes idem est, qui & Judas Chananæus, quoniam Chanaan zelus interpretatur. Epheta ergo, q̄d est adaperire, proprie ad aures pertinet. Et pulcherrimo ordine dominus prius digitos in auriculas surdi mittit, deinde linguam sputo tetigit, & postremo ait: Epheta, quod est, adaperire, ut ordiuatissimum officium baptizandi sacerdotibus demonstraret. Quoniã hi qui baptizantur, prius spiritus sancti gratia sunt illuminandi, deinde a doctoribus instruendi, & postremo ad confessionem fidei uocandi. Vnde consuetudo est sacerdotum, ut eorum linguam & nares, quos catechizant, sputo tangant, ipsius domini uerba dicentes: [Epheta, quod est, adaperire.] Sed quia inter dicere dñi & facere nulla distinctio est, (Dixit em̄ & facta sunt, mādauit & creata sunt) statim ut dixit, Epheta, q̄d est adaperire,

Psal. 48.

apertæ sunt aures eius, & solutum est uinculum linguæ eius, & loquebatur recte.

Non enim enim erat dignū, ut is qui a domino curatus fuerat, aliter loqueretur, quam recte. Iuxta uero superiorem intelligentiam, postquam dominus per immissiōem spiritus sancti cor humani generis ad pœnitentiam emolliuit, postquam incarnationis suę mysterium patefecit, linguam, quam pri⁹ infidelitas uinxerat, fides absoluit, & deū laudare cœpit, dicens cum Psalmista: Domine, labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudē tuam.

Psal. 50.

Isa. 50.
Iassus

Et cum Isaia: Dñs deus dedit mihi linguam eruditam, ut possim sustinere eū qui lapsus est, uerbo.

Et præcepit illis ne cui dicerent, Quid est, quod qui ad hoc in mundum uenerat, ut miracula faciendo se deum esse ostēderet, miraculū a se factum occultare præcepit? Nimis nobis exēplum ostendit, ut etiā in bono opere inanem gloriam & iactantiam caueamus, iuxta quod alibi ipse præcepit, ut intremus in cubiculū, & clauso ostio oremus patrē nostrū, & pater noster, qui uidet in abscondito, reddet nobis, Est autē hęc discretio in hac taciturnitate obseruanda, ut is qui nouellus est in cōuersatione, non solum ab officio p̄dicationis cesset, sed etiā sua bona opa ab aliorum aspectib⁹ abscondat, nesciēte sinistra sua, qd faciat dextera sua, ne forte radicē cordis, q̄ p̄funditas terræ nondū fortiter ligauit, uētus elatiōis eradicet. Qui autē diuturna cōuersatione p̄batus est, nō solum in p̄dicatione p̄ficere debet, sed etiam exemplo, implens illud quod dñs alibi ait: Luceat lux uestra corā hoībus, ut uideant uestra bona opera, & glorificent patrē uestrum qui in celis est. Quod utrūq; dñs suo exemplo ostendit, quando præcepit uni, Nemini dixeris: alteri uero ait, Vade in ciuitatem ad tuos, & annuncia illis quanta tibi fecerit deus.

Matt. 6

Matt. 5

Marc. 1
& 5.

Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant. Hic tempora eorū redarguuntur, quibus officium prædicationis iniunctū est, & tamen a prædicatione cessant. Considerandum nanque est, quæ culpa sit doctoribus, post præceptum domini se sub silentio ponere, quando etiam nec illi tacere possunt, quibus p̄ceptum est, ne cui dicerēt. Quid autem dicant, audiamus:

Bene omnia fecit, & surdos fecit audire,

& mutos loqui.] ¶ Non solum in hoc bene fecit quod surdos fecit audire & mutos loqui, sed etiam omnia, quae ab initio creauit, benefecit, sicut

Gene. 1. scriptum est: Et uidit deus cuncta quae fecit, & erant ualde bona. ¶ Moraliter autem per surdum & mutum, quilibet peccator designatur. Qui enim auertit aures suas ne audiat legem, surdus est. Qui autem loquitur iniquitatem in excelsis, & seminat inter fratres discordias, etiam officio loquendi mutus est. Tales uero auditum & loquelam spiritalem recipere possunt, a magister & doctoribus ecclesiae domino adducuntur, Quasi enim aegrorum domino adducuntur, quando sua doctrina & exhortatione peccatores conuerti faciunt: & pro his, quos conuerti uelle uiderunt, ad dominum preces fundunt. Nec differt pietas domini tales sanare, qui animarum uulnera uenit currare, tantum ut fides & satisfactio poenitentium non desit. Nam satisfaciendi ordinem dominus ostendit, cum surdum & mutum curaturus, seorsum eum extra turbam educit, ostendens nimirum quia si peccatores fructus dignos facere uolunt, necesse est ut societatem demonum & tumultum uitiorum & carnalium hominum communionem deserant. Sicut enim bonorum societas multum adiuuat, sic cummunio carnalium hominum infirmis mentibus plurimum nocet, teste Psalmista qui ait: Cum sancto sanctus eris, & cum uiro innocente innocens eris. Et cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris. Et sicut Salomon ait, Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit. Amicus stultorum, efficitur similis. Vnde & ipse alibi nos admonet, dicens: Non li esse amicus homini iracundo, nec ambules cum

Psal. 17.

Pro. 13.

Pro. 22.

uīro furioso, ne forte discas semitas eius, & sumas
 scandalum animæ tuæ. Quasi enim de minus fide
 les suos spiritualiter ab infidelium turba separabat
 cum per Isaiam dicebat: Exite de medio eorum, **Isa. 52.**
 & immūdum ne tetigeritis. Perfecti in medio pra-
 uorum positi, scorsum manent, dum eorum pra-
 uis operibus nec corde consentiunt, nec ore par-
 cunt. Qualem solitudinem habebat ille, qui in so- **psal. 54.**
 litudine regali positus, aiebat: Quis dabit mihi
 pennas sicut columbæ, & uolabo & requiescam?
 Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Sed
 quia nullus dignam pœnitentiam agere potest, ni-
 si spiritu sancti gratia cor eius ad pœnitendū emol-
 liat, recte subditur: [Misit digitos suos] dominus
 [in auriculas eius, & expuens, tetigit linguā eius.]
 Quasi enim dominus digitos suos in auriculas
 surdi misit, quando per ardorē spiritus sancti cor
 peccatoris ad pœnitentiam emollit. Quia (ut ait **Rom. 8.**
 Apostolus) quid oremus sicut oportet, nescimus,
 sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus in-
 enarrabilibus. Quasi autem sputo linguam muti
 tangit, cum saporem diuinæ sapientiæ cor pecca-
 toris degustat. Quantum autem dominus erga
 cōuersos peccatores misericors existat, manifesta-
 tur cum subinfertur. [Et statim aperte sunt aures
 eius, & solutum est uinculum lingue eius, & loque-
 batur recte.] Nullum enim peccatum tam ma-
 gnum est, quod medicamento pœnitentiæ sanari **Ieze. 18.**
 non possit. Non enim mentitur ille, qui ait: **& 33.**
 Vivo ego, dicit dominus, nolo mortem peccatoris, sed
 ut conuertatur, & uiuat. Et, Peccator in quacunq;
 die cōuersus fuerit & ingemuerit, omnia peccata
 eius obliuioni tradentur. Recte autem post curati

onem peccator loquitur, quādo linguam, quæ cō-
uicij & derraçtionibus tortuosa fuerat, ad laudan-
dum deum, & exhortandum proximum commu-
tar. Sed quia post publicam pœnitentiam aliquis
non statim ad prædicandum prodire debet, bene
dicitur: [Et pœcepit illis ne cui dicerent.] Prius em̄
femetiptum curare debet, qui aliena uulnera uult
tergere. Vnde Apostolus, cum de ordinandis mini-
stris ecclesiæ loqueretur, ait: Non nuper conuer-
sum, non neophytum, ne forte elatus, in iudicium
incidar diaboli. Quem autem diurnitas tempo-
ris & perfectio pœnitentiæ idoneum reddit de fo-
uea peccati etiam alios extrahere debet, iuxta il-
lud quod in Apocalypsi dicitur: Qui audit, dicat,
Veni. Vnde & bene dicitur: [Quanto autem eis pœ-
piebat, tanto magis plus prædicabant, & eo am-
plius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit,
& surdos fecit audire & mutos loqui.]

1. Tim. 3.

Apo. 22.

DOMINICA XIII. POST PEN-
teosten. ad Galatas iij.

FRatres, Abraę dictæ sunt pmissiões &
semini eius. Nō dicit singulari numero. Ab-
raę dicta est pmissio & semini ei⁹. sed q̄a mul-
tæ pmissiões ad eum factæ sunt, tam de terra
re pmissiões, q̄ etiam de domino Iesu Christo,
ideo pluraliter dixit Abraę dictæ sunt pmissiões
& semini eius. Videamus & consideremus que
sint illæ pmissiões, si forte inueniamus aliqd de
nobis gētilibus ei pmissum. Prima pmissio fa-
cta est ad eū, quando eum uocauit dominus, pro-
mittēs ut si egrederetur de terra sua, futur⁹ esset in
Gen. 12. gētem magnā, & dicens: Exi de terra tua & de eo